

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija, išnagrinėjusi skundą, priėmė sprendimą dėl asmens duomenų (banko sąskaitos numerio) tvarkymo teisėtumo antstoliui teikiant paslaugas

2023 m.

SUTRUMPINTAS APIBENDRINIMAS

Sprendimo kontekstas

Sprendimo data: 2023-06-13

Nacionalinis atvejis

Valdytojas: finansų ir kredito įstaiga (toliau – bankas).

Teisinės nuorodos: teisėtumo principas (BDAR¹ 5 straipsnio 1 dalies a punktas), banko paslaptis (Lietuvos Respublikos bankų įstatymo² 55 straipsnio 1 dalies 1 punktas), antstolio teikiamos paslaugos (Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo³ 21 straipsnio 2 dalis).

Sprendimas: duomenų subjekto skundas pripažintas pagrįstu, nustatyti BDAR 5 straipsnio 1 dalies a punkto reikalavimų pažeidimai.

Sprendimo santrumpa

Bylos priežastis

Valstybinėje duomenų apsaugos inspekcijoje (toliau – Inspekcija) gautas fizinio asmens (toliau – pareiškėjas) skundas dėl antstolio galimai neteisėtai iš banko renkamų ir tvarkomų pareiškėjo asmens duomenų (banko sąskaitos numerio). Pareiškėjas taip pat skundė banko veiksmus, galimai neteisėtai atskleidžiant antstoliui pareiškėjo asmens duomenis (banko sąskaitos numerį).

Pagrindinės išvados

Antstolio teisė gauti banko paslaptį sudarančią informaciją yra apribota įstatymu ir gali būti įgyvendinta tik Bankų įstatymo 55 straipsnio 6 dalies 2 punkto bei 55 straipsnio 7 dalies pagrindu.

Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, kad antstolis nagrinėjamu atveju teikė Antstolių įstatymo 2 dalies 5 punkte nurodytas paslaugas, o ne vykdė jam, kaip valstybės įgaliotam asmeniui įstatymų nustatytas funkcijas, Inspekcija sprendė, jog vadovaujantis Antstolių įstatymo 22 straipsnio 2 dalimi antstolis neturėjo teisėto pagrindo iš banko reikalauti pateikti ir gauti prašomų banko paslaptį sudarančių pareiškėjo asmens duomenų (banko sąskaitos numerio).

Pastebėtina, kad BDAR nedraudžia asmens duomenų teikimo, tačiau nustato taisykles, susijusias su laisvu asmens duomenų judėjimu (BDAR 1 straipsnio 1 dalis). Kitaip tariant, asmens duomenys gali būti teikiami tretiesiems asmenims, jei tai atitiktų BDAR nustatytas taisykles. Vadovaujantis BDAR,

¹ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – BDAR)

² Toliau – Bankų įstatymas

³ Toliau – Antstolių įstatymas

duomenų valdytojas gali perduoti duomenis kitam asmeniui, esant šiems kriterijams: esant teisėtam tikslui, tinkamai duomenų apimčiai, teisėtam pagrindui ir tinkamam duomenų gavėjui. Pažymėtina, kad asmens duomenų teikimo tikslas turi būti pakankamai išsamus, kad būtų galima nustatyti, kokios rūšies tvarkymą jis apima, ir įvertinti, ar konkretus tikslas neprieštarauja teisės aktų reikalavimams⁴. Prašymą gavęs duomenų valdytojas turėtų taip pat įvertinti, ar asmens duomenis prašantis pateikti asmuo turi teisę tokią informaciją gauti. Teisę gauti asmens duomenis gali nustatyti, pavyzdžiui, teisės aktai.

Nepaisant to, jog paklausime antstolis klaidingai nurodė duomenų gavimo teisinį pagrindą, bankas nagrinėjamoje situacijoje turėjo pareigą įvertinti, ar antstolio nurodytas duomenų gavimo tikslas neprieštarauja teisės aktų reikalavimams ir įsitikinti, jog antstolis nagrinėjamu atveju turi teisę gauti banko paslaptį sudarančią informaciją.

Sprendimas

Pareiškėjo skundas, nustačius teisėtumo principo (BDAR 5 straipsnio 1 dalies a punktas) reikalavimų pažeidimus, pripažintas pagrįstu.

PLATESNIS APIBENDRINIMAS

Inspekcijos gauto skundo santrauka

Inspekcijoje gautas pareiškėjo skundas dėl antstolio, vykdančio antstolio kontoroje sudarytą tarpininkavimo sutartį, galimai neteisėtai iš banko renkamų ir tvarkomų pareiškėjo asmens duomenų (banko sąskaitos numerio). Skunde taip pat buvo skundžiami banko veiksmai, kuriais galimai neteisėtai trečiajam asmeniui – antstoliui buvo atskleista banko paslaptį sudaranti informacija, t. y. pareiškėjo banko sąskaitos numeris.

Skundo nagrinėjimo metu nustatytos aplinkybės

Skundo nagrinėjimo metu iš antstolio pateiktų paaiškinimų ir juos pagrindžiančių įrodymų Inspekcija nustatė, jog nagrinėjamu atveju antstolis pareiškėjo banko sąskaitos duomenis siekė gauti ir tvarkė teikdamas Antstolių įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 5 punkte nurodytas paslaugas, t. y. tarpininkaudamas vykdamas turtines prievoles pagal antstolio kontoroje sudarytą tarpininkavimo sutartį. Pažymėtina, jog pareiškėjas nagrinėjamu atveju nebuvo tarpininkavimo sutarties šalis.

Nagrinėjamu atveju Inspekcija nustatė, jog antstoliui buvo pateikta finansų įstaigos informacija, sudaranti banko paslaptį, kurią reglamentuoja ne tik Bankų įstatymo 55 straipsnis, bet ir Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.925 straipsnis. Inspekcija pažymėjo, kad antstolio diskrecijos teisė gauti banko paslaptį sudarančią informaciją yra apribota įstatymu ir gali būti įgyvendinta tik Bankų įstatymo 55 straipsnio 6 dalies 2 punkto bei 55 straipsnio 7 dalies pagrindu.

Antstolių įstatymo 25 straipsnio 1 dalis numato, jog tarpininkavimu vykdamas turtines prievoles siekiama užtikrinti išskolinimų grąžinimą ne teismo tvarka, netaikant priverstinio pobūdžio priemonių. Tarpininkavimas vykdamas turtines prievoles apima priemones, kuriomis siekiama, kad skolininkas gera valia įvykdytų turtinę prievolę, ar kad kitais teisėtais būdais būtų patenkintas kreditoriaus turtinis reikalavimas. To paties straipsnio 2 dalis reglamentuoja, jog teikdamas tarpininkavimo vykdamas turtines prievoles paslaugas, antstolis negali taikyti priemonių, pažeidžiančių ar ribojančių asmens teises.

Skundo nagrinėjimo metu iš antstolio ir banko pateiktų duomenų Inspekcija nustatė, jog antstolis, siekdamas gauti pareiškėjo asmens duomenis, el. paštu bankui pateikė paklausimą, kuriame klaidingai nurodė duomenų gavimo teisinį pagrindą, t. y. nurodė, jog asmens duomenų gavimo teisinis pagrindas –

⁴ 29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupės, įkurtos 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46 EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo pagrindu 2013 m. balandžio 2 d. nuomonė Nr. 03/2013 dėl tikslo ribojimo

Antstolių įstatymo 22 straipsnio 1 dalis, o ne Antstolių įstatymo 22 straipsnio 2 dalis. Be to, antstolis el. laiške, kuriu buvo pateiktas paklausimas, nurodė, jog gautas procesinis dokumentas privalo būti vykdomas įstatymų nustatyta tvarka. Taip pat papildomai informavo apie galimas sankcijas dėl reikalavimo nevykdymo. Taigi, antstolis bankui nurodė, kad el. paštu pateiktas dokumentas yra privalomai vykdytinas procesinis dokumentas. Pažymėtina, jog Antstolių įstatymo 22 straipsnio 2 dalis (reglamentuojanti antstolio teisę gauti informaciją) patenka į Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 585 straipsnio 1 dalies numatytą išimtį, todėl nagrinėjamu atveju antstolio reikalavimas nebuvo privalomas vykdyti ir bankas neturėjo pareigos antstoliui pateikti prašomų pareiškėjo asmens duomenų.

Skundo nagrinėjimo metu iš pareiškėjo ir banko pateiktų duomenų Inspekcija nustatė, kad paklausime bankui antstolis nurodė, kad banko paslaptį sudarančių pareiškėjo asmens duomenų (banko sąskaitos numerio) gavimo tikslas – siekis pervesti pinigines lėšas į pareiškėjo sąskaitą, vykdant antstolio kontoroje sudarytą tarpininkavimo sutartį. Atsižvelgiant į tai Inspekcija sprendė, jog antstolis atskleidė bankui, jog duomenis buvo siekiama gauti ne vykdant jam, kaip valstybės įgaliotam asmeniui įstatymų nustatytas funkcijas, o teikiant Antstolių įstatymo 21 straipsnio 2 dalies 5 punkte nurodytas paslaugas. Todėl nepaisant to, jog paklausime antstolis klaidingai nurodė duomenų gavimo teisinį pagrindą, bankas nagrinėjamoje situacijoje turėjo pareigą įvertinti, ar antstolio nurodytas duomenų gavimo tikslas neprieštarauja teisės aktų reikalavimams ir įsitikinti, jog antstolis nagrinėjamu atveju turi teisę gauti banko paslaptį sudarančią informaciją.

Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, kad antstolis nagrinėjamu atveju teikė Antstolių įstatymo 2 dalies 5 punkte nurodytas paslaugas, o ne vykdė jam, kaip valstybės įgaliotam asmeniui įstatymų nustatytas funkcijas, Inspekcija sprendė, jog vadovaujantis Antstolių įstatymo 22 straipsnio 2 dalimi antstolis neturėjo teisėto pagrindo iš banko reikalauti pateikti ir gauti prašomų banko paslaptį sudarančių pareiškėjo asmens duomenų (banko sąskaitos numerio). Todėl Inspekcija sprendė, kad bankas, nesivadovaudamas BDAR 6 straipsnio 1 dalyje nustatytais tvarkymo teisėtumo sąlygomis, taip pat ir Bankų įstatymo 55 straipsnio bei CK 6.925 straipsnio nuostatomis dėl banko paslapties atskleidimo ribojimų, pažeidė BDAR 5 straipsnio 1 dalies a punkte nustatytą teisėtumo principą. Atsižvelgdama į tai, jog pirmiausia antstolis, būdamas savo srities profesionalas, turėjo užtikrinti teikiamo paklausimo teisėtumą ir nustatytas aplinkybes, jog paklausime Antstolis nurodė klaidingą asmens duomenų gavimo teisinį pagrindą ir jį pateikdamas rėmėsi antstolio reikalavimų privalomumu bei galimomis sankcijomis už šių reikalavimų nevykdymą, Inspekcija sprendė, kad vien pažeidimo pripažinimas šiuo atveju yra pakankama priemonė pareiškėjo pažeistai teisei apginti, todėl kitų poveikio priemonių taikymas bankui šiuo atveju neatitiktų proporcingumo principo.

Įvertinusi skundo nagrinėjimo metu surinktus duomenis ir juos patvirtinančius įrodymus bei šalių pateiktus paaiškinimus ir nustačiusi, jog antstolis, nepagrįstai ir neteisėtai paklausimu kreipėsi į banką, siekdamas gauti banko paslaptį sudarančius pareiškėjo asmens duomenis (sąskaitos numerį), paklausime bankui nurodė klaidingą asmens duomenų gavimo teisinį pagrindą bei pateikdamas paklausimą rėmėsi antstolio reikalavimų privalomumu ir galimomis sankcijomis už šių reikalavimų nevykdymą, Inspekcija pareiškėjo skundą pripažino pagrįstu, o antstoliui už padarytą BDAR pažeidimą skyrė papeikimą